

TÜRKİYE MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI ORTAK METNİNE DAİR ÖNERİLER

1. GÖRÜNÜM: Program, esas alınan model ve alt bileşenleri itibarıyla fazlasıyla detay ve yoğun bir kavram kullanımı içeriyor ve bu durum programın anlaşılmasını zorlaştırıyor. Ortak metnin hemen başında yer alan iki infografik de modeli anlaşılır kılmakta yetersiz kalıyor; zira bu iki görselde farklı tasarım ve kavramlara yer verildiği görülüyor. Sadeleşme iddiasıyla oraya çıkan bir programın temel metninin bu derece yoğun ve akademik oluşu uygulama süreçlerinde sorunlara yol açabilir. Program okuma becerisi konusunda istenilen düzeyde olmayan öğretmenlerin bu programı okuması ve buna göre süreçleri yürütmesi ciddi zorluklar barındırıyor. Bazı kavram ve temaların farklı başlıklarda tekrar okuyucunun karşısına çıkması da anlamayı zorlaştırıyor. Örneğin “Eğilimler” başlığı altında “Benlik Eğilimleri” yer almakta ve burada kendine güven ile kendine inanma eğilimine değinilmekteyken “Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri” altında bu sefer “Benlik Becerileri” karşımıza çıkmakta ve burada “Kendini Tanıma” ile “Kendine Uyarlama” becerileri ile karşılaşılmaktadır.

Ortak metne bakıldığında K12 beceriler çerçevesinin esas alındığı ancak buna Erdem Değer Eylem (EDE) modeli gibi eklemeler yapılarak eklektik bir program tasarımı gerçekleştirildiği görülmektedir. Değerlerin programa eklenmesi olumlu olmakla birlikte programın bileşenleri arasında yeterli bütünlüğün sağlanamadığı ve bu bileşenler arasındaki ilişkinin yeterince açık bir şekilde ortaya koyulamadığı görülmektedir.

Öneri: Öğretim süreçlerinin kurucu metni olan öğretim programları daha sade bir dille ve daha kısa bir formatta hazırlanmalı; tekrar olarak değerlendirilebilecek içeriklendirmeler gözden geçirilmelidir. Modelin bileşenleri ve bu bileşenler arasındaki ilişki daha net ve anlaşılır bir dille ifade edilmelidir.

2. GÖRÜNÜM: Okuryazarlık becerilerinin programda vurgulanan bütüncül perspektifi karşılamakta yetersiz kaldığı görülüyor. Ortak metinde “Öğrenci Profili: Yetkin ve Erdemli İnsan” başlığında öne çıkartılan ontolojik ve epistemolojik bütünlük okuryazarlık becerilerine yeterince yansıtılamamış. Bakıldığında modern dönemi ve onun insan ve toplum anlayışını yansıtan ve bu yönüyle insanı bütünlükte eksik kalan bir çerçeve oluşturulduğu; okuryazarlığın daha çok teknik, bilişsel ve pragmatik bir zeminde ele alındığı; insanın değer yüklü ve anlam arayıcı yönünün göz ardı edildiği görülüyor. “Bilgi”, “veri”, “dijital”, “sistem”, “finansal”, “vatandaşlık” gibi okuryazarlık becerileri insanı, veriyi işleyerek sisteme destek olan, bu sayede ekonomik katkı ve çıkar üreten bir varlık olarak resmediyor. İnsanın değer yükleyici ve anlam üretici yönü okuryazarlık becerileri setinde yer almıyor. Din, sadece “Kültür okuryazarlığı” başlığı altında “din kültür ilişkisini fark eder” şeklinde süreç bileşeni olarak bu becerilere eklenmiş. Bu durum

dinin kültürel düzeye indirgenmesi anlamına geliyor. Halbuki din; bireysel ve toplumsal hayatı farklı boyutlarıyla derinden etkileyen; hayata anlam ve düzen verme ideali taşıyan başat bir sosyal kurumdur. İnsanı madde ve mana, ruh ve beden, zihin ve kalp gibi ikilemler ile açıklayan ve bunların her ikisini de aynı derece önemli gören bir programda dinin sadece kültürel bir düzlemde ve oldukça dar bir çerçevede kendine yer buluyor olması bütünlük açısından bir tezat teşkil ediyor.

Öneri: “Dinî/Manevi Okuryazarlık” ve “Ahlaki Okuryazarlık” başlıkları eklenmeli. Bu sayede programda dinin sadece kültürel ve dar düzlemde işlenmesinin önüne geçilebilecektir.

3. GÖRÜNÜM: Farklı alt disiplinler dikkate alındığında alan becerileri seti yetersiz kalıyor. Sosyal bilimlerin içinde birçok alt alan var. Örneğin “Din Öğretimi” kendine has alan becerilerine sahip olmalı. Aynı şekilde “Yabancı Dil Alan Becerileri” ve “Sanat Alan Becerileri” için de aynı şey söylenebilir. “Sosyal Bilimler Alan Becerileri”ne bakıldığında bütünlüklük becerilerin daha çok tarih, coğrafya, felsefe ve sosyoloji dikkate alınarak oluşturulduğu görülüyor.

Öneri: Yükseköğretim yeterlilikler çerçevesinde olduğu gibi özel alan becerileri de hiyerarşik bir şekilde yapılandırılmalıdır. “Genel Alan” ve “Özel Alan” becerileri şeklinde bir ayrım yapılarak özel alan becerileri içinde Din Öğretimi, Yabancı Dil ve Sanat alanları için -genel alan becerileriyle uyumlu olmak şartıyla- özel beceri setleri oluşturulmalıdır.

4. GÖRÜNÜM: Programda yer verilen detaylar ve ayrıntılı yönergeler öğretmenlerin programları okur ve uygular duruma gelmeleri, program içeriklerinin öngörülen zamanda yetiştirilmesi ve hazırlanacak ders kitaplarının hacim ve maliyeti gibi konularda belli zorluklar içeriyor. Aynı zamanda süreç bileşenleri ile öğretme-öğrenme yaşantılarının tafsillatlı şekilde metinde yer alması öğretmenlerin özgün katkılarını da sınırlandırabilir.

Öneri: Öğretmenlerin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda yeterliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretmenler belli eğitimlerden geçirilmeli; öğretme-öğrenme süreçlerinde öğretmenin inisiyatif alacağı alanlar biraz daha genişletilmelidir.

5. GÖRÜNÜM: 19. Milli Eğitim Şurasında ilkokul 1, 2 ve 3. sınıflara Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi koyulması, 20. Milli Eğitim Şurasında da okul öncesinde din ve değer eğitime yer verilmesi yönünde alınan şura kararlarına rağmen taslak programlarda böyle bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir.

Öneri: Dünyadaki genel eğilim, gelişimin bütünlük ve sürekliliği dikkate alındığında okul öncesinde din bir tabu olmaktan çıkartılmalı, programda çok temel düzeyde, öğrencilerin seviyeleri gözönüne alınarak din ve değer eğitime yer verilmelidir. Aynı şekilde ilkokulun ilk üç sınıfında – bu 2. ve 3. sınıf şeklinde de düzenlenebilir- öğrenci seviyesine uygun oluşturulan bir içerik ve öğrenme yaşantısı ile din eğitime imkan verilmelidir.